

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Економічний факультет

Кафедра підприємництва, торгівлі та прикладної економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Каталог 3 вибірових дисциплін

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля
ОПП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від 22 грудня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Державне регулювання ринкової економіки
Викладач (-і)	Романюк Тарас Михайлович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки
Контактний телефон викладача	+380993242939
Е-mail викладача	taras.romaniuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kptpe.pnu.edu.ua/hrafik-provedennia-konsultatsij/ .
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом вивчення дисципліни «Державне регулювання економіки» вивчає проблеми ефективного використання форм, методів та інструментів, які є в розпорядженні держави, для реалізації соціально-економічних цілей розвитку суспільства. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Державне регулювання економіки як функція держави. 2. Державне регулювання сфер, секторів, галузей і процесів.	
3. Мета, завдання та цілі навчальної дисципліни	
Мета: Метою вивчення дисципліни «Державне регулювання ринкової економіки» є забезпечення ґрунтовної теоретичної і практичної підготовки студентів з державного регулювання економіки, глибоке розуміння тенденцій розвитку та сучасних модифікацій моделей державного регулювання економіки; формування вмій та навичок аналізу основних напрямів та інструментів економічної політики держави в ринкових умовах господарювання; детальне опрацювання сутності, методів та механізмів державного регулювання економіки України в контексті системної економічної трансформації та глобалізації. Оскільки практика державного регулювання національної економіки розвинутих країн за останні десятиліття засвідчує, що найкращих результатів можна досягти за ринкових умов у поєднанні з ефективною регулятивною функцією держави. Держава забезпечує економічне, політичне і соціальне життя суспільства. Для України, яка перебуває в умовах трансформаційної економіки, важливо не допустити помилок на цьому шляху, використавши досвід інших країн. Ось чому вивчення дисципліни характеризує принципи політики України як держави, яка прагне створити цілісну систему державного регулювання економіки з використанням як ринкових, так і адміністративних методів. Завдання: зрозуміти сутність, формування та реалізації соціально-економічної політики держави; механізмів впливу держави на соціально-економічні процеси для забезпечення конкурентоздатності національної економіки, та створення ринкових інститутів. Зрозуміти особливості державного регулювання різних сфер господарської та соціальної діяльності з позиції світового досвіду державного управління і регулювання економіки. Основними цілями вивчення дисципліни є теоретична й практична підготовка студентів, щодо оволодіння навичками з державного регулювання економіки та економічної політики для використання у практичній діяльності. Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні: знати: – особливості функціонування економіки держави у сучасних умовах; – функції держави, механізм їх реалізації щодо регулювання трансформаційних процесів у соціально-економічній сфері; – основні засади економічної, фіскальної та монетарної політики держави. вміти: – аналізувати економічну ситуацію та робити висновки;	

- самостійно приймати економічні рішення;
  - теорії регулювання економіки;
  - визначати роль держави в економіці, форми впливу держави на економіку, характеристику методів регулювання економіки.
- володіти:
- методикою оцінювання ефективності державного впливу на економіку;
  - навичками вибору інструментів державного регулювання економіки та оцінювання ефективності їх використання.

4. Компетентності

КК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 9. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

5. Результати навчання

ПРН 8. Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН 9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

ПРН 16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
семінарські заняття	14
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність, освітня програма	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4	076 Підприємництво, та торгівля	2	вбірковий

Тематика курсу

Тема	кількість год.					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	семінари	самостійна робота	лекції	семінари	самостійна робота

1. Державне регулювання економіки як функція держави.

Тема 1. Державне регулювання економіки як функція держави.	2	2	7	1		10
Тема 2. Державна стратегія розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.	2	2	8	1	1	10

Тема 3. Фінансово-бюджетна та грошово-кредитна політика держави	2	2	7			10
Тема 4. Соціальна політика держави.	2	2	8	1	1	10
Тема 5. Регіональна економічна політика.	2	1	7			10
2. Державне регулювання сфер, секторів, галузей і процесів.						
Тема 6. Державне регулювання підприємництва торгівлі та біржової діяльності.	2	2	8	1	1	10
Тема 7. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності науково-технічної та інноваційної діяльності	2	1	7	1		10
Тема 8. Державне регулювання структурних зрушень та інвестиційної діяльності. регулювання цін та інфляції.	2	2	8	1	1	10
Усього годин	16	14	60	6	4	80
7. Система оцінювання курсу						
Загальна система оцінювання курсу	Знання, при формі семестрового підсумкового контролю-заліку, оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями: зараховано: 90 – 100 – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; 80 – 89 – здобувач освіти дуже добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; 70 – 79 – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається кількох неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; 60 – 69 – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє значну кількість неточностей у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; 50 – 59 – здобувач освіти частково опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на					

запитання практичного характеру, виявляє значну кількість неточностей у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

не зараховано:

26 – 49 – здобувач освіти не опанував більшості навчального матеріалу дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

1 – 25 здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Шкала оцінювання для заліку		
університетська	національна	шкала ЄКТС
90 – 100	зараховано	A
80-8		B
70-79		C
60-69		D
50-59		E
26-49	Не зараховано	FX
1-25		F

Поточний контроль та самостійна робота			Сума балів з навчальної дисципліни
Модуль 1	Модуль 2		
Поточний контроль	Самостійна робота		
	Тестування	Індивідуальне завдання	
Теми 1-13	Теми 1-13	Теми 1-13	
60	20	20	
100			100

Система поточного оцінювання знань студентів на практичних заняттях

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті за виступ та виконання письмового завдання студентом. Передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання практичних завдань.

Критерії поточного оцінювання:

«5» – в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.

«4» – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

«3» – в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив

	половину тестових завдань. «2» – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань. Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати студенти під час практичних занять сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Середній бал за поточний контроль переводиться у 60 бальну шкалу.
Система оцінювання знань самостійної роботи студентів	Самостійна робота студентів: 1. Тестування 2. Індивідуальна робота Тестовий контроль: студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (d-learn.pnu.edu.ua) (дві спроби – кращий результат). Максимальна кількість балів за тестування становить 20 балів (40 тестів по 0,5 бали) Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального завдання (ІЗ). Максимальна кількість балів за ІЗ становить 20 балів. Контроль знань індивідуальної роботи проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Модульний контроль знань індивідуальної роботи студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або індивідуальних завдань. Критерії контролю знань індивідуальної роботи студентів (за виконання письмової контрольної і роботи або індивідуального завдання): 17-20 балів - в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання. 13-16 балів - достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань. 9-12 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань. 5-8 балів - не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань. 1-4 балів - частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання. 0 балів - не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив

	жодного тестового завдання. Індивідуальне завдання виконується в окремому зошиті або друкується на окремих аркушах.
Підсумковий контроль	Підсумковою формою контролю є залік, який виставляється як сума балів за модулями. Студент повинен набрати не менше 50 балів у сумі за два змістові модулі: М 1. Поточний контроль (1-60 балів). М 2. Самостійна робота (1-40 балів). Якщо студент набрав менше 50 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою теоретичної і прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі. Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами. В умовах карантину ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми ZOOM. Повторне складання заліків допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (талон №2) тестування в системі дистанційного навчання + усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів. Якщо студент не склав навчальну дисципліну за талоном 3, дозволяється повторне вивчення навчальної дисципліни впродовж наступного семестру (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).
8. Політика курсу	
Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а н/б округляється.	
9. Рекомендована література	
Основна література	
1. Бліщук К. М. Економічний аналіз державної політики: теорія та застосування : навч. посіб. / К. М. Бліщук. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 160 с. 2. Біржова справа : підруч. / за наук. ред. докт. екон. наук, проф. О. М. Сохацької. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 655 с. Українська біржа, офіційний сайт URL: www.ux.ua. 3. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / С. М. Чистов, А. Е. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. – К., 2013. 4. Мельник А., Крупка М., Залога З., Державне регулювання економіки: підручник. – Львів, 2014. 5. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність [Текст] : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. URL:http://sites.znu.edu.ua/science-earth/assets/documents/principles/Pidruchnyk-Pidpryemnytstvo-torhivlya-birzhova-diyalnist.pdf. 6. Ушакова, Н. Г. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. метод. посібник. Х. : ХДУХТ, 2014. – 225 с. URL: http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1361/1.	

Наукові публікації

1. Білорус О.Г. Економічна глобалістика. Світ-система глобалізму: монографія. Ун-т "Україна". - К., 2016. - 536 с.
2. Єщенко П. Криза української економіки і як із неї вийти. Економічна теорія. 2016. № 4. - С. 33-50.
3. Райх Роберт. Врятувати капіталізм. Як змусити вільний ринок працювати на людей / Роберт Райх; пер. з англ. Роман Корнуга. - Київ: Наш формат, 2018. - 288 с.
4. Трофимчук О.А. Еволюція теоретичних поглядів на роль держави в економіці. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: економічні науки. Вип. 8. - 2014.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>. (дата звернення: 25.08.2020).
2. Офіційний сайт Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення: 25.08.2020).
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua. (дата звернення: 25.08.2020).
4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі. URL: <http://www.me.gov.ua/>. (дата звернення: 25.08.2020).
5. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, офіційний сайт URL: <http://www.nssmc.gov.ua>.

Викладач к.е.н., доц.

Романюк Т.М.